

Ghid complet de
Desen

Curs practic pentru începători

Barrington Barber

Cuprins

Introducere	6
Primele etape	8
Desenarea obiectelor și compoziția naturii statice	36
Mai multe despre perspectivă	58
Lumea naturală	68
Desenarea corpului uman și portretistica	88
Compoziție	132
Tehnici	154
Indice	160

Primele etape

Înainte să începeți, va trebui să vă înarmați cu creioane, penițe, cărbune, grafit și diferite tipuri de hârtie de desen. Hârtia cartonată de tip lovitură de ciocan, cu textură fină, sau hârtia dură și netedă poate fi la fel de bună, în funcție de efectul dorit.

Va trebui să vă găsiți o priză eficientă a creionului și, de asemenea, să vă obișnuți cu manipularea planșetei de desen și, eventual, a unui șevalet. Nu grăbiți nici una dintre aceste etape! Încercați-le pe rând, până veți descoperi ce vi se potrivește cel mai bine! Abia după ce vă obișnuți cu accesoriile, puteți începe să vă gândiți la activitatea de desen în sine!

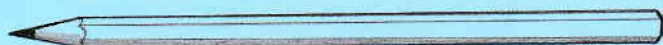
Tot în acest capitol, veți găsi o serie de exerciții menite să vă familiarizeze cu noțiunile fundamentale și să vă ofere o bază a diferitelor tipuri de desen. Pe măsură ce progresați, va trebui să apelați la tehnicile propuse în aceste exerciții, așa că realizați-le cu consecvență și cu sârguință!

Materiale

Nu aveți nevoie de instrumente de desen sofisticate pentru a fi eficienți. Dacă desenați pentru prima oară, un creion B, 2B, 3B sau 4B, bine ascuțit, ar trebui să fie numai bun. Cumpărați o serie din aceste creioane și testați-le, experimentându-le gradul individual de duritate sau de luminozitate.

Poate că mai târziu veți dori să desenați cu o mină de grafit. Este mai scumpă decât un creion, dar ține mai mult și este numai bună dacă vreți să variați liniile. Cărbunele este perfect pentru desene mai mari și poate fi întins și estompat cu ușurință. De asemenea, vă permite să obțineți deopotrivă o tușă delicată și o notă întunecată.

Puteți încerca o peniță (de gradul 0,1 sau mai mare) după ce vă dezvoltați o anumită încredere.

Creion

Mină de grafit

Baton de cărbune din lemn de salcie

Pix de desen cu tuș permanent

Hârtie

Toate instrumentele de mai sus se pretează la hârtia de desen standard. Este disponibilă într-o varietate de granulații și de texturi, și se găsește în magazinele de artă. Încercați mai multe tipuri ca să le înțelegeți proprietățile! Avantajul hârtiei satinată este că puteți desena detalii și forme mai mici. În schimb, hârtia rugoasă are avantajul că liniile pe care le trasați par ușor întrerupte, oferind un efect texturat și ajutându-vă să nu desenați prea mărunț. În general, cu cât desenul este mai mic, cu atât hârtia ar trebui să fie mai netedă și mai fină, iar vârful instrumentului de desenat mai subțire. Desenele mai mari necesită o textură mai aspră a hârtiei.

Un bloc de desen este util, deoarece puteți să-l luați cu voi și să desenați oricând și oriunde. Încercați să desenați cât mai mare de la început! Cu cât veți desena mai mare, cu atât va fi mai ușor de corectat. Încercați să creșteți treptat dimensiunea desenului până când veți lucra pe o foaie A2 și o veți putea acoperi cu un desen!

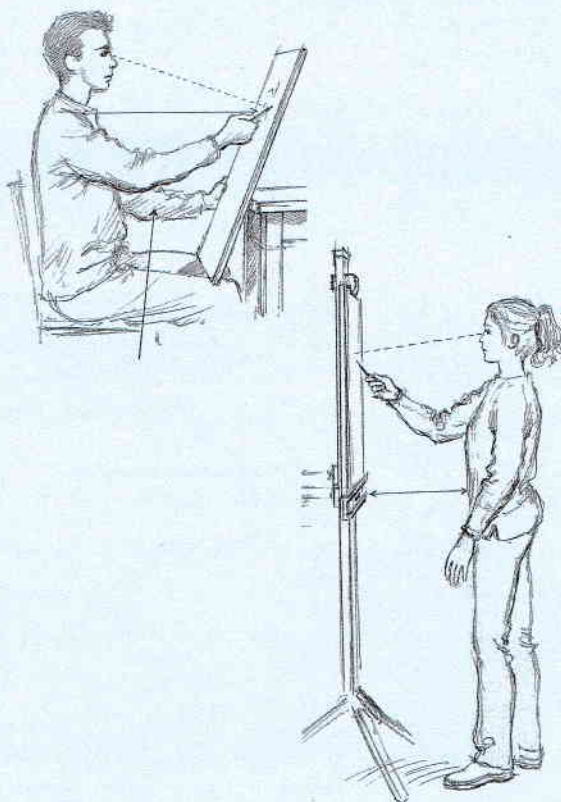
Va trebui să investiți într-o planșetă de desen A2 ca să lucrați pe o foaie de hârtie A2. Puteți fie să cumpărați, fie să confecționați una dintr-un placaj cu grosimea de șase milimetri. Orice suprafață este bună atât timp cât este netedă sub hârtie; puteți folosi bandă adezivă, agrafe sau adeziv pentru a fixa hârtia pe planșetă. Consultați paginile 34–35 pentru mai multe informații.

Lucru cu o planșetă sau cu un șevalet

Dacă nu aveți un șevalet și stați pe scaun, cu planșeta sprijinită pe genunchi, creionul trebuie să fie cam la înălțimea umărului și să vedeți clar suprafața de desen.

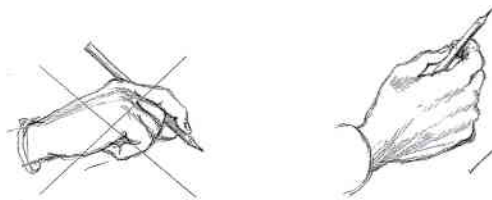
Cel mai bun mod de a desena este în picioare, dar aveți nevoie de un șevalet. Ar trebui să păstrați o distanță destul de mare față de desen. Astfel, vă puteți mișca liber brațul, încheietura și mâna și veți vedea mai clar ce faceți. Faceți un pas înapoi o dată la câteva minute ca să vedeți desenul cu mai multă obiectivitate.

Nu strângeți prea tare creionul și nu vă temeți să ajustați priză! Nu vă limitați la un mod fix de a desena!

Cum se ține creionul

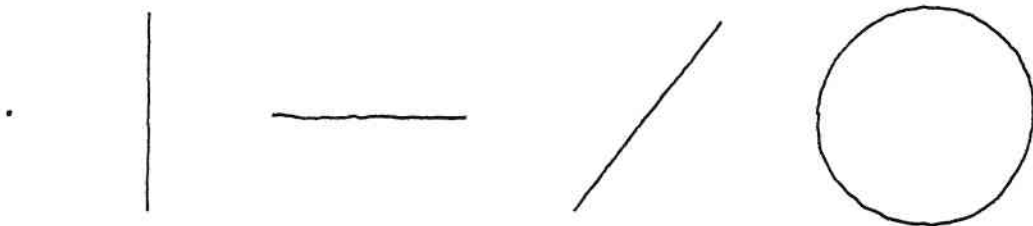
Probabil că aveți tendința să țineți creionul ca pe un stilou. Încercați să-l țineți ca pe o pensulă sau ca pe un bețigaș! Nu-l strângeți prea tare! Veți trasa semne mai reușite pe hârtie dacă țineți mâna relaxată și nu vă încordați brațul.

Linii și cercuri

În acest prim exercițiu, veți descoperi piatra de temelie a unui desen reușit: precizia mâinii și a ochiului. Începeți prin a desena următoarele forme geometrice!

Pe măsură ce exersați, concentrați-vă asupra vârfului creionului, exact în punctul în care grafitul iese din creion și se așază pe hârtie! Nu vă faceți griji dacă la început vă pierdeți atenția – continuați să exersați, revenind la vârful creionului! Veți observa că liniile ies tremurate și strâmbe de fiecare dată când vă fuge atenția. Dar, când veți reuși să vă concentrați asupra vârfului creionului, fără a fi întrerupți de alte gânduri și așteptări, veți vedea că desenul curge mai lin. Dacă ochiul urmează mâna cu precizie, atunci mâna va executa cu precizie. Exersați în continuare! Începeți întotdeauna ședințele de desen cu cinci, zece minute de încălzire!

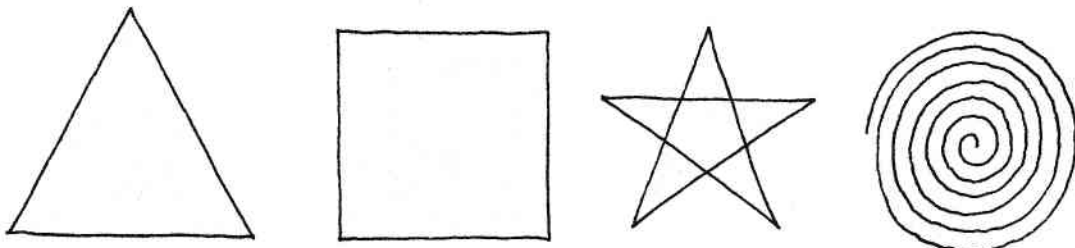
Un punct

O linie verticală

O linie orizontală

O linie diagonală

Un cerc

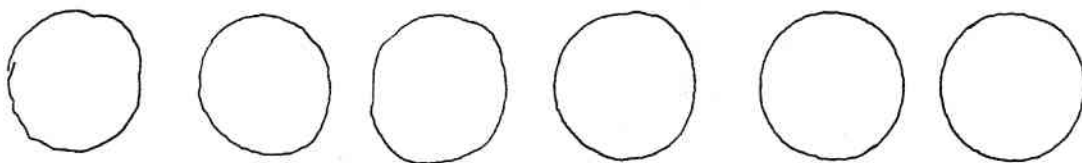
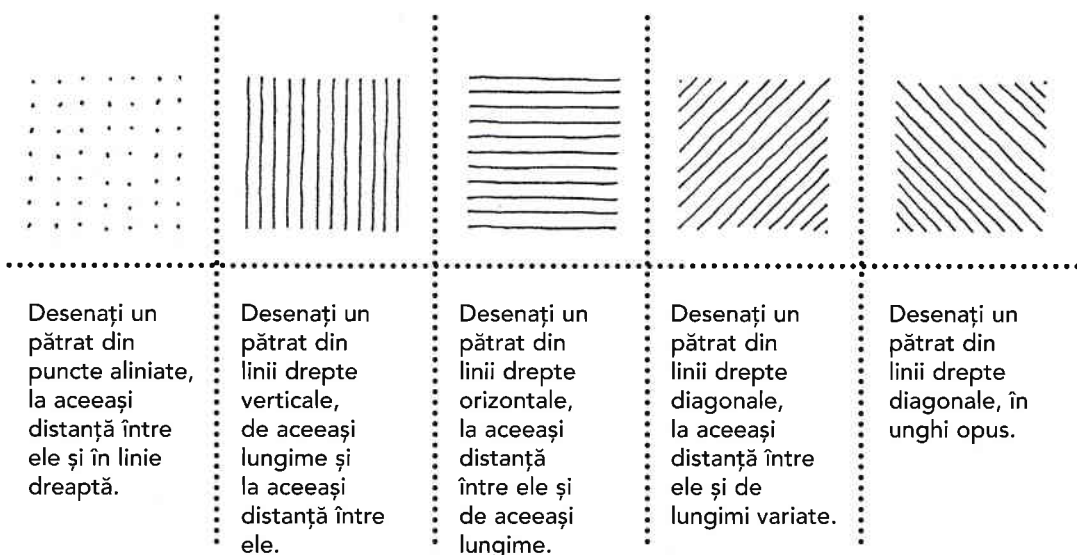
Un triunghi

Un pătrat

O stea în cinci colțuri

O spirală

Controlul mâinii este o tehnică de bază pe care trebuie să o stăpâniți dacă vreți să desenați bine. Cu cât veți executa mai des exercițiul următor, cu atât mai sigur veți trasa linii și cu atât mai precis va evalua ochiul spațiul și formele.

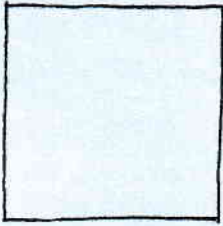
Acum desenați un cerc! Continuați să desenați cercuri, străduindu-vă ca fiecare cerc nou să vă iasă mai bine decât cel dinainte! Exersați până când cercul începe să arate așa cum considerați că ar trebui. Când arată suficient de bine, desenați-l din nou de câteva ori, dar mai repede!

Nu faceți aceste exerciții în grabă! Valoarea lor constă în a vă concentra atenția asupra mișcării creionului pe hârtie. Repetați-le până când vă simțiți siguri și relaxați! Dacă sunteți încordați, faceți un efort conștient să vă relaxați!

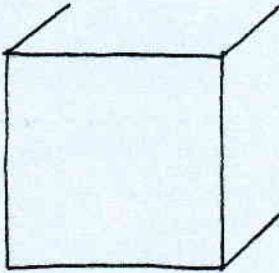
Forme 3D

Pentru a da senzația de adâncime și de soliditate în desen, trebuie să folosiți perspectiva, umbrirea sau pe amândouă.

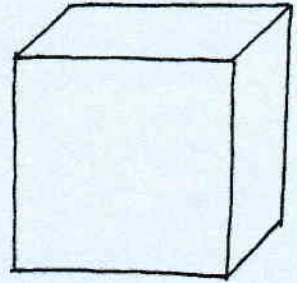
O iluzie elementară de tridimensionalitate și de adâncime se poate realiza ușor. Încercați chiar acum următoarea serie de forme.

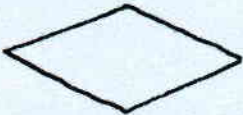
1. Desenați un pătrat.

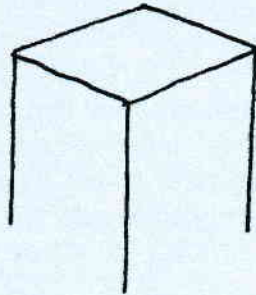
2. Adăugați trei linii paralele.

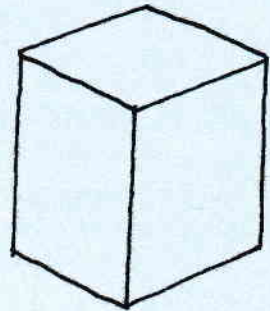
3. Uniți capetele... și ați obținut un cub. Dacă liniile sunt suficient de exacte, este imposibil să nu vedeți un cub.

4. Desenați un romb sau un paralelogram.

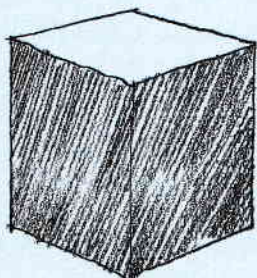

5. Adăugați trei linii paralele de aceeași lungime.

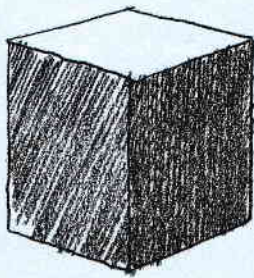

6. Uniți capetele – din nou, ați obținut un cub.

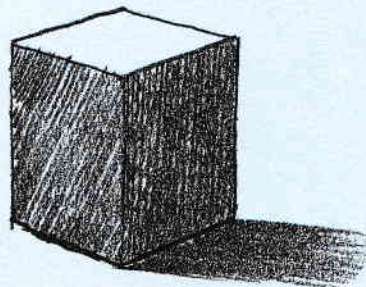
După cum vedeți, umbrele sau tonurile vă ajută să creați o iluzie de tridimensionalitate sau de soliditate.

7. Umbriți ușor cele două secțiuni inferioare ale cubului.

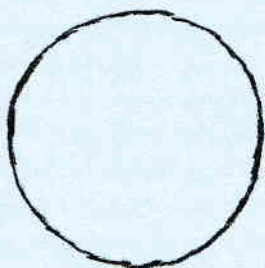

8. Umbriți mai tare una dintre secțiunile inferioare ale cubului.

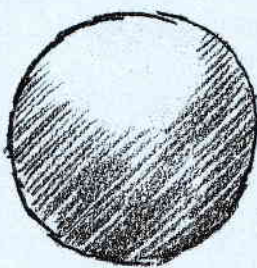

9. Adăugați o proiecție a umbrei – aceasta se estompează începând dinspre secțiunea cea mai întunecată, în punctul de contact cu podeaua sau cu suprafața pe care se află cubul.

Acum vedeți ce efect puteți obține adăugând valorație unui cerc.

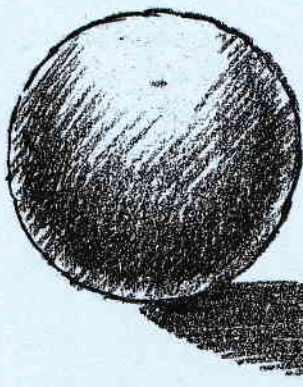
10. Desenați un cerc...

11. Umbriți ușor, puțin peste jumătate din suprafață, în formă de semilună.

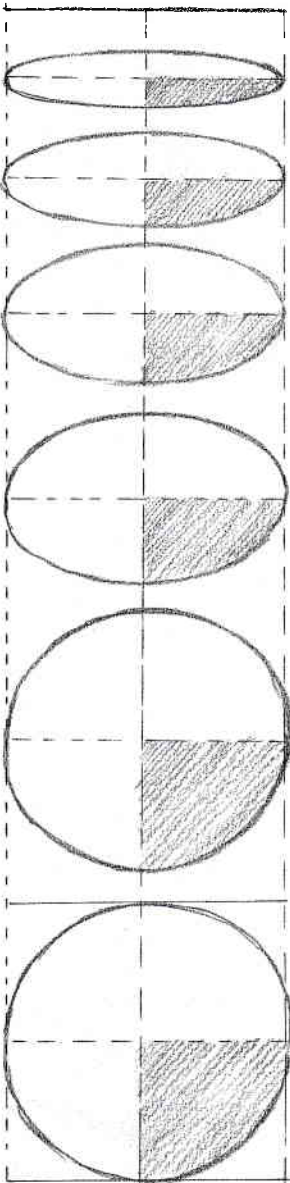
12. Umbriți mai intens o porțiune mică din apropierea marginii.

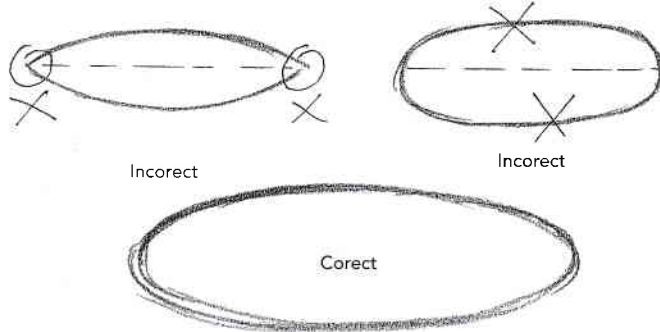
13. Umbriți și mai intens marginea exterioară a acestei porțiuni. Adăugați proiecția umbrei, care se estompează. În mod normal, cercul s-a transformat acum într-o sferă.

Elipse

Desenarea elipselor este încă una dintre lecțiile pe care artistul aspirant trebuie să le bifeze. Din păcate, nu există o metodă infailibilă de a le desena mecanic. Trebuie doar să exersați până când vă ies cum trebuie.

Elipsele sunt curbe continue și niciodată nu au marginile drepte și nu creează unghiuri. Priviți cele trei forme eliptice de mai jos! Comparați cele două versiuni incorecte, care au margini sau unghiuri aproape drepte, cu versiunea corectă, care nu are nici una, nici alta.

Coloana elipselor arată ce se întâmplă când un obiect cu o formă circulară este văzut de la niveluri diferite. De la nivelul ochilor, cercul pare o simplă linie orizontală. Când obiectul este plasat mai jos, elipsa crește în adâncime, dar își păstrează lățimea. Coborâți-l și mai mult, și cercul va reapărea!

Puteți exersa desenarea elipselor plasând un obiect circular – o farfurie sau o carafă – la nivelul ochilor.

Zona umbrită pe fiecare elipsă (stânga) reprezintă un sfert din suprafața elipsei, delimitată de axa verticală și de axa orizontală. Elipsa este incorectă dacă sferturile respective nu au o formă identică. Totuși, deși fiecare sfert umbrat ar trebui să aibă aceeași formă, ar trebui văzut ca o imagine în oglindă pe verticală, pe orizontală și în diagonală. Dacă observați această distincție când trasați o elipsă înseamnă că desenul este mai mult sau mai puțin corect.

Toate formele care se bazează pe un cerc – de exemplu, cilindrii și roțile – devin elipse când sunt văzute oblic sau dintr-un unghi.

Un exercițiu și mai interesant decât amplasarea unui obiect la nivelul ochilor și reproducerea sa este desenarea roților unei biciclete sau ale unei mașini din față sau din spate. În acest caz, axa verticală a elipselor va fi lungă și subțire. Schimbările de la nivelul lățimii unei elipse sunt dictate de punctul din care priviți obiectul.

Începeți să desenați obiecte

După ce ați făcut exercițiile anterioare, încercați să desenați obiecte din viața reală în loc să copiați diagrame sau idei. Pentru început, alegeți un obiect simplu din gospodărie – o cană, o sticlă, un borcan sau orice aveți la îndemână. Aveți însă grijă să nu fie prea complicat. Puneți-l în față, pe masă, și priviți-l cu atenție.

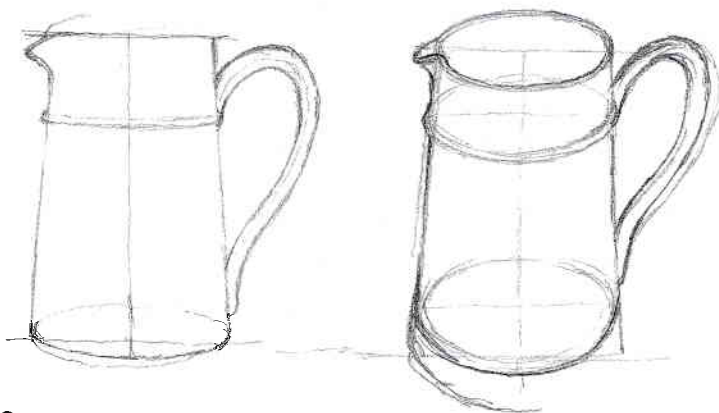
Observați-i forma generală. Observați-i înălțimea în raport cu lățimea. Observați felul în care cade lumina pe el. Rețineți culoarea. Vedeți textura. Este reflectant? Este rotunjit? Este colțuros?

Ce se întâmplă când priviți un obiect în felul acesta? Ei bine, aproape același lucru ca atunci când îl desenați: evaluați obiectul ca pe o formă, o zonă de culoare sau o siluetă luminată. Așa privește și artistul un obiect, însă fără să-și pună aceste întrebări. În realitate, cu cât se gândește mai puțin la asta, cu atât vede mai mult. Totuși, pentru un novice, poate fi util să răspundă la aceste întrebări. În loc să vadă o carafă sau o cană, artistul vede o siluetă, culoare, textură și formă. Aceasta este imaginea pe care o surprinde un aparat de fotografiat și care este percepută pe retină.

Acum treceți la desenarea obiectului! Mai întâi încercați doar să trasați un contur precis. S-ar putea să vă fie mai ușor dacă așezați obiectul la nivelul ochilor, reducând astfel problema perspectivei.

Efectul acestui exercițiu, care poate fi repetat, este să vă educați progresiv mâna și ochiul pentru a lucra împreună.

Aveți un spirit de observație foarte bun și puteți fi încrezători că redarea este corectă. În cale vă stau doar neîndemânarea mâinii neantrenate și ideile legate de ce vedeți. Nu interpretați ce vedeți, doar observați!

Corectați pe parcurs

După ce desenați conturul cât puteți mai bine, țineți desenul astfel încât să-l vedeți și pe acesta, și obiectul, fără să fie nevoie să vă mișcați capul. Observați ce părți sunt corecte și ce părți sunt incorecte. Apoi refaceți cu grijă desenul, fără să ștergeți primele linii, cele greșite. Corectați mai departe semnele și liniile, până când forma desenului începe să semene mai bine cu obiectul.

Când trasați linia corectă peste cea greșită, fără s-o ștergeți pe aceasta din urmă, șansele să obțineți o asemănare mai mare sporesc. Dacă ștergeți primele linii, există riscul să desenați din nou aceleași linii incorecte.

Nu contează cât de imprecise sau de dezordonate devin liniile, deoarece ochiul tinde să le urmărească pe cele corecte și să le ignore pe cele incorecte. Forma obiectului în sine este întotdeauna cea corectă. Aveți încredere în ochi – sunt excelenți evaluatori ai formei, ai culorii și ai texturii.